

Άρθρο 1

Με το παρόν νομοσχέδιο παρατηρείται σαφής περιορισμός των δικαιωμάτων τόσο των αιτούντων διεθνή προστασία (ενδεικτικά ταχύρρυθμες διαδικασίες, διαδικασίες στα σύνορα και κράτηση στα όρια της νομιμότητας), όσο και των δικαιούχων επικουρικής προστασίας (εξέταση με την ολοκλήρωση του έτους από την χορήγηση, των λόγων χορήγησης επικουρικής προστασίας για να πραγματοποιηθεί διετής ανανέωση) και δικαιούχων προσφυγικού καθεστώτος (περιορισμός υλικών συνθηκών υποδοχής). Στα ανωτέρω οφείλουν να ληφθούν υπόψη οι ελλείψεις σε προσωπικό στην Υπηρεσία Ασύλου, στην ΥΠΥΤ, σε ιατρικά κλιμάκια και κλιμάκια ψυχοκοινωνικής υποστήριξης καθώς και η τεράστια έλλειψη διερμηνέων σε όλα τα πλαίσια.

Ειδικότερα για όλα τα προβλεπόμενα μέτρα που αφορούν τα παιδιά και ιδιαίτερα την ευάλωτη ομάδα των ασυνόδευτων ανηλίκων οφείλουμε να επισημάνουμε την απορία μας σχετικά με την μη ρεαλιστική εφαρμογή του νόμου και των προβλεπόμενων εγγυήσεων που απορρέουν πέραν των Οδηγιών και του νομοσχεδίου και από τη Διεθνή Σύμβαση για τα δικαιώματα του Παιδιού. Βάση των πιο πρόσφατων στατιστικών στοιχείων του ΕΚΚΑ για τους ασυνόδευτους ανήλικους (διαθέσιμα στο : https://www.e-pronoia.gr/sites/default/files/gr_ekka_dashboard_15-10-2019.pdf) ο εκτιμώμενος αριθμός είναι 4.779, εκ των οποίων 1178 διαβιούν άστεγοι ή διαμένουν σε άτυπες/επισημασμένες συνθήκες στέγασης, περαιτέρω η εφαρμογή του Νόμου 4554/2018 (άρθρα 13-32) για την επιτροπεία ασυνόδευτων ανηλίκων μετατέθηκε για την 1/3/2002 (νόμος 4623/2019 άρθρο 73 <https://www.e-nomothesia.gr/autodioikese-demoi/nomos-4623-2019-rhek-134a-9-8-2019.html>). Εκ των ως άνω αναφερθέντων προβληματιζόμαστε ιδιαίτερα με την προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών αιτούντων διεθνή προστασία και δη των ασυνόδευτων ανηλίκων, και ειδικότερα των άστεγων ασυνόδευτων ανηλίκων ή των ασυνόδευτων ανηλίκων που διαβιούν σε επισφαλείς συνθήκες, χωρίς υποστηρικτικό δίκτυο και πολλές φορές χωρίς να εντοπίζονται από τις αρμόδιες αρχές προστασίας (Υπηρεσία Ασύλου, ΕΚΚΑ, Εισαγγελία αλλά και ΜΚΟ) για μήνες.

Ταυτόχρονα, σε όλους τους αιτούντες διεθνή προστασία δημιουργείται πληθώρα διαδικαστικών εμποδίων και ουσιαστικά δυσχεραίνεται και παρακωλύεται το δικαίωμα πρόσβασης στο άσυλο, σε συνδυασμό με την κατάργηση του μετατραυματικού στρες ως λόγου ευαλωτότητας. Με τις προβλεπόμενες διατάξεις για την κράτηση ακόμα και των ανηλίκων ανατρέπεται ουσιαστικά το τεκμήριο της ελευθερίας και ελεύθερης μετακίνησης. Περαιτέρω οι αιτούντες και δικαιούχοι καλούνται συνεχώς να αποδεικνύουν την καλή τους πίστη και είναι δυνατόν να υφίστανται ποινές και περιορισμούς ειδικά όσον αφορά ζητήματα υλικών συνθηκών υποδοχής, στα οποία δεν φέρουν καμία ευθύνη (ενδεικτικά όταν οι γονείς αδυνατούν να μεταφέρουν τα παιδιά σε σχολείο το οποίο είναι πολύ, μακριά καθώς η σχολική μονάδα που υπάγονται είναι πλήρης όπως και οι πλησιέστερες σε αυτήν και δεν ευρίσκεται άλλη διαθέσιμη σχολική μονάδα). Ζητήματα εγείρονται και ως προς την τήρηση και εφαρμογή στο δικαίωμα ενημέρωσης σε γλώσσα κατανοητή, απλή και προσιτή. Ακόμα αντίθετη στο άρθρο 13 της ΕΣΔΑ και άρα στην πραγματική με την

έννοια της αποτελεσματικής άσκησης προσφυγής, καθίσταται η πρόσβαση στο δικαίωμα προσφυγής λόγω α) της αδυναμίας παροχής δωρεάν νομικής συνδρομής, η οποία είναι υποχρεωτική, β) της αυτοπρόσωπης παρουσίας και γ) των λόγων που απαιτούνται στο εν λόγω δικόγραφο κατά της απορριφθείσας πρωτοβάθμιας απόφασης. Ακόμα, ζητήματα συνταγματικότητας γεννά η ίδρυση μονοπρόσωπων διοικητικών οργάνων αποτελούμενων από δικαστές. Τέλος, σε περιπτώσεις προφανών και καταφανών λαθών από τους χειριστές ή έλλειψης προφανών διαδικαστικών εγγυήσεων, όπως η διενέργεια συνέντευξης ασυνόδευτου ανηλίκου χωρίς επίτροπο ή νομικό εκπρόσωπο, η κατάργηση της αναπομπής στον πρώτο βαθμό στερεί έναν βαθμό από τους αιτούντες για την πραγματική εξέταση του αιτήματός τους.

Άρθρο 28: Η διάταξη χρειάζεται αναδιαμόρφωση για να συμπεριλάβει και τους ασυνόδευτους ανήλικους, καθώς και τα παιδιά χωριζόμενα από την οικογένειά τους.

Άρθρο 51 : να γίνει ρητή αναφορά και σε ασυνόδευτους ανήλικους και παιδιά χωριζόμενα από την οικογένειά τους .

Στο άρθρο 39 παρ. 5 σημείο στ' να προβλεφθεί ρητά ότι η διεξαγωγή διακρίβωσης ανηλικότητας, χωρίς να τηρείται η κείμενη νομοθεσία, μέσω της προβλεπόμενης στην ΚΥΑ 1982/16.2.2016 διαδικασίας και χωρίς να διαταχθεί από το αρμόδιο όργανο, ήτοι "τον Διοικητή του Κέντρου", να μην λαμβάνεται υπόψη από καμία Δημόσια Υπηρεσία. Στόχος να εξαλειφθούν φαινόμενα κακοδιοίκησης όπου κάθε υπάλληλος στο νοσοκομείο ή κάθε αστυνομικός υπάλληλος υποβάλλει τα παιδιά σε παρεμβατικές μεθόδους διακρίβωσης ανηλικότητας, κατά παράβαση του νόμου, χωρίς ενημέρωση του Εισαγγελέα και φυσικά χωρίς καμία συνέπεια, βλάπτοντας σε κάθε περίπτωση το βέλτιστο συμφέρον του ανηλίκου.

Άρθρο 75

παρ. 4 : να προβλεφθεί ρητά ότι η διεξαγωγή διακρίβωσης ανηλικότητας, χωρίς να τηρείται η κείμενη νομοθεσία, μέσω της προβλεπόμενης στην ΚΥΑ 1982/16.2.2016 διαδικασίας και χωρίς να διαταχθεί από το αρμόδιο όργανο, ήτοι "οι αρμόδιες αρχές παραλαβής" (απαιτείται διευκρίνιση, εννοείται η Υπηρεσία Ασύλου), να μην λαμβάνεται υπόψη από καμία Δημόσια Υπηρεσία. Στόχος να εξαλειφθούν φαινόμενα κακοδιοίκησης όπου κάθε υπάλληλος στο νοσοκομείο ή κάθε αστυνομικός υπάλληλος υποβάλλει τα παιδιά σε παρεμβατικές μεθόδους διακρίβωσης ανηλικότητας, κατά παράβαση του νόμου, χωρίς ενημέρωση του αρμόδιου Εισαγγελέα και φυσικά χωρίς καμία συνέπεια, βλάπτοντας σε κάθε περίπτωση το βέλτιστο συμφέρον του ανηλίκου.

Να προστεθεί παράγραφος : να προβλεφθεί ρητά η μη διενέργεια συνέντευξης μέχρι τον ορισμό επιτρόπου ή/και νομικού εκπροσώπου, καθώς και κάθε διαδικασίας που αφορά τον ασυνόδευτο ανήλικο αν δεν έχει οριστεί επίτροπος. (μπορεί να πάει και στο άρθρο 32). Σύμφωνα με Πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με ημερομηνία τελικού κειμένου την 13.7.2016 στις Βρυξέλλες και τίτλο " ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για τη θέσπιση κοινής διαδικασίας διεθνούς προστασίας στην Ένωση και την κατάργηση της οδηγίας 2013/32/ΕΕ", προβλέπονται στο άρθρο 22 ειδικές εγγυήσεις για τους ασυνόδευτους

ανηλίκους¹, θα πρέπει να ορίζεται από τον εντοπισμό του ασυνόδευτου ανηλίκου εντός 5 εργάσιμων ημερών. Επίτροπος, ο οποίος θα ενημερώνει το παιδί για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του, αλλά πολύ περισσότερο θα το ενημερώνει μεταξύ άλλων και για τη διαδικασία οικογενειακής επανένωσης και την αποκλειστική προθεσμία των 3 μηνών από την πλήρη καταγραφή του. Εξαιτίας λοιπόν διοικητικών και θεσμικών ελλείψεων, πολλά παιδιά χάνουν την αποκλειστική προθεσμία και μένουν αποκλεισμένα στην Ελλάδα, παρά το γεγονός ότι έχουν μέλη της οικογένειάς τους σε άλλα κράτη μέλη. Σύμφωνα με το Γενικό Σχόλιο 6 παρ. 21 της Επιτροπής του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού «...ο διορισμός κηδεμόνα πρέπει να γίνεται το συντομότερο δυνατό καθώς αποτελεί καθοριστική διαδικαστική εγγύηση για τη διασφάλιση του ασυνόδευτου ή του χωρισμένου από την οικογένειά του παιδιού. Κατά συνέπεια, μόνο μετά το διορισμό κηδεμόνα μπορεί να παραπεμφθεί το ασυνόδευτο ή το χωρισμένο από την οικογένειά του παιδί στη διαδικασία ασύλου ή σε άλλες διαδικασίες. Στις περιπτώσεις όπου τα ασυνόδευτα ή τα χωρισμένα από την οικογένειά τους παιδιά παραπέμπονται στις διαδικασίες ασύλου ή σε άλλες διοικητικές ή δικαστικές διαδικασίες, πρέπει να ορίζεται επιπλέον νομικός εκπρόσωπος...». (διαθέσιμο στο : <https://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opensslpdf.pdf?reldoc=y&docid=4d0227ed2>)

Τέλος, συμφωνούμε με το σχόλιο των Refugee Support Aegean, συνεπώς πρέπει να προστεθεί παράγραφος με το περιεχόμενο : Η εξέταση αιτημάτων διεθνούς προστασίας ασυνόδευτων ανηλίκων σε κάθε περίπτωση απαγορεύεται να διενεργείται με την ταχύρρυθμη διαδικασία και πάντοτε να διενεργείται με την κανονική διαδικασία.

Άρθρο 105

Σε περιπτώσεις προφανών και καταφανών λαθών από τους χειριστές ή έλλειψης προφανών διαδικαστικών εγγυήσεων, όπως η διενέργεια συνέντευξης ασυνόδευτου ανηλίκου χωρίς επίτροπο ή νομικό εκπρόσωπο, η κατάργηση της αναπομπής στον πρώτο βαθμό στερεί έναν βαθμό από τους αιτούντες για την πραγματική εξέταση του αιτήματός τους, συνεπώς πρέπει να προβλεφθούν περιπτώσεις στις οποίες θα προβλέπεται αναπομπή στον πρώτο βαθμό.

¹ Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα : http://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2c404d27-4a96-11e6-9c64-01aa75ed71a1.0011.02/DOC_1&format=PDF , σελ. 58-59. (τελευταία ενημέρωση 21/10/2019).